

Ловеч

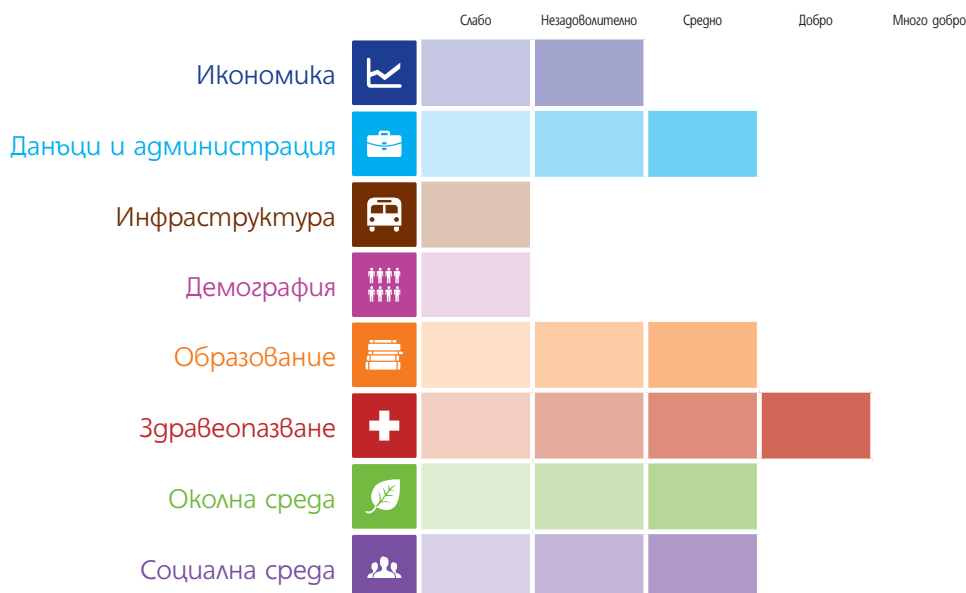
Население (2012)	138 658
Територия (кв. км)	4 128,8
Брой на населените места	149
Относителен дял на населението в градовете (%)	62,4

Общ преглед

Ловеч е една от най-бедните области в страната. Макар постепенно да се възстановяват, през 2010 и 2011 г. инвестициите в областта са недостатъчни, а пазарът на труда остава в криза и през 2012 г. Местната администрация се справя добре с усвояването на европейски средства, но съмненията за наличие на нерегламентирани плащания и подкупи са сред най-високите в страната. Като сериозни проблеми се очертават забавеното инфраструктурно развитие и задълбочаващите се негативни демографски тенденции.

Образователната и здравната система в областта са в сравнително добро състояние както по отношение на материална и кадрова обезпеченост, така и по отношение на качеството, което предлагат. Околната и социалната среда също получават средни оценки. В същото време жителите на област Ловеч поставят най-високата оценка на качеството на околната среда в областта.

Икономика

В периода преди кризата пазарът на труда в област Ловеч е един от най-интензивно развиващите се в страната. От 2005 до 2009 г. безработицата при населението над 15-годишна възраст спада от 18,9 на 3,0%, а заетостта се увеличава от 39,4 на 47,8%. В последвалия кризисен период напредъкът е до голяма степен заличен, като през 2012 г. заетостта пада до нивата от 2004 г. – 38,3%, а безработицата достига 13,4%. В резултат на това от 2009 до 2011 г. се наблюдава спад на средногодишния доход на лице от домакинството с близо 13% спрямо предкризисната 2008 г. при същевременно нарастване с 8% за страната. Други области с подобен спад на доходите са Ямбол и Габрово, но в тях нивото им остава чувствително по-високо. През 2012 г. Ловеч, Търговище и Монтана са единствените три области в страната, в които средногодишният доход на лице от домакинството остава под 3000 лв. при средни нива за страната от 4327 лева.

Въпреки че от 2010 г. насам се забелязва известно засилване на инвестиционната активност в областта, тя остава ограничена. Разгледани спрямо населението, разходите на предприятията за придобиване на дълготрайни материални активи са сходни с тези в съседната област Плевен. При преките чуждестранни инвестиции област Ловеч се представя по-добре. Въпреки че номиналният размер на натрупаните чуждестранни капитали е по-голям в област Плевен, от 2007 г. той нараства по-бързо именно в област Ловеч. През 2011 г. областта става лидер в Северозападния район по съотношението между номиналната стойност на привлечени външни капитали и броя на местното население. Стойностите на изплатените суми по договори на общините като бенефициенти по оперативните програми на Европейския съюз достигат 56,3 млн. лв. към края на 2012 година. Спрямо населението това прави по 405 лв. на човек, което е вторият най-добър резултат в страната след област Габрово (487 лв.).

Данъци и администрация

Ловеч е една от последните области в групата със средна оценка за нивото на данъчната тежест и качеството на административното обслужване. Анкетираните през май 2013 г. представители на местния бизнес оценяват работата на областната и на общинската администрация по-скоро положително – 3,4/5,0 при средно 3,3/5,0 за страната. Възприятията за корупция са отчетливо по-високи по отношение на местните органи на реда и на съдебната власт. Последната се ползва с по-ниско доверие едва в шест области: Велико Търново, Видин, Кърджали, Кюстендил, София (столица) и Хасково. Единствено бизнесът в област Кюстендил счита нерегламентираните плащания и подкупите в собствената си област за по-широко разпространени от тези в област Ловеч. Това се наблюдава най-вече при получаване на регистрации и разрешения от местната власт и при промяната на местни регулации с цел обслужване на тесни бизнес интереси.

53% от анкетираните са ползвали електронни услуги в периода май 2012 г. – май 2013 г., като качеството им се оценява като добро. Въпреки това обхватът и разнообразието на предлаганите в областта електронни услуги остават ограничени. Ловеч е една от областите, в които общините декларират най-нисък етап на готовност за работа на едно гише.

Преобладаващата част от местните данъци и такси са на нива, сходни със средните за страната. Висок остава размерът на таксата за битови отпадъци за бизнеса. През 2013 г. таксата е намалена единствено в община Троян, но нивото и там (15‰) остава високо спрямо тези в повечето общини.

Инфраструктура

Гъстотата на пътната мрежа е по-висока от средната за страната, а качеството на пътната настилка е сравнително добро. В периода от 2010 до 2012 г. дялът на пътищата в добро състояние се увеличава от 36 на 43%. Проблем за областта остава високият дял на второкласните и на третокласните пътища. През територията на Ловеч преминават 7 км от автомагистрала „Хемус“. Очаква се през 2014 г. да започне строителството на отсечката от Ябланица до връзката Плевен – Ловеч, чието завършване през следващите две-три години да подобри свързаността на района със столицата. В същото време като най-ранен вариант за цялостното завършване на автомагистрала „Хемус“ се очертава 2017 година.

Ловеч е една от областите с най-ниска гъстота на железопътните линии в страната. Линиите са второстепенни и връзката между тях и основните железопътни артерии в страната се осъществява през жп гара Левски на територията на област Плевен.

През 2012 г. достъп до интернет имат една трета от домакинствата в областта, като по-ни-

сък дял е налице единствено в област Кюстендил. Делът на лицата на възраст от 16 до 74 години, които ползват интернет, се увеличава бавно, като достига около 40% през 2012 г. при средно 55% за страната.

Демография

Ловеч е една от областите с най-неблагоприятни демографски характеристики в страната. Като по-неблагоприятна е оценена демографията само в областите Кюстендил, Монтана и Видин. През 2012 г. в областта живеят около 139 хиляди души, от тях 62,4% населяват градовете.

През целия период от 2001 г. до сега естественият прираст на населението е отрицателен - в рамките на минус 7,9-9,7% годишно. Регистрираната стойност през 2012 г. е още по-неблагоприятна: - 10,2%. През 2011 г. Ловеч става седмата област в страната с гъстота на населението спрямо урбанизираната територия с показател по-нисък от 1000 души на кв. км. Механичният прираст на населението също е отрицателен, което означава, че повече хора напускат областта, отколкото се заселват в нея. Според данните от проведеното през май проучване сред местните жители 20% от тях биха напуснали областта, ако имат такава възможност, при средно 12,5% за страната. Прави впечатление и ниският дял на хората, които твърдо отхвърлят възможността да сменят местоживеенето си - 35% при средно 54,8%.

В резултат на тези тенденции възрастовата структура на населението на областта се влошава. През 2012 г. в област Ловеч е регистрирано шестото най-неблагоприятно съотношение между населението на възраст над 65 години и това до 14 години (182,4%), както и третото неблагоприятно по стойност съотношение между населението в активна възраст (15-64 г.) и това на възраст над 65 години (39,0%). Средните показатели за страната при тези два индикатора са съответно 140,9% и 28,5%.

Образование

През 2012 и през 2013 г. област Ловеч постепенно подобрява резултата си в сферата на образованието, въпреки че в сравнение с предишни периоди се наблюдават разнопосочни тенденции при различните индикатори в тази категория.

Основният напредък е в сферата на средното образование. През учебната 2012/2013 г. зрелостниците от областта за втора поредна година постигат резултати, по-високи от средните за страната, на изпита по български език и литература. Нещо повече, със среден резултат добър (4,46) областта се нарежда на трето място след областите София (столица) и Кърджали. Област Ловеч заема трето място и по най-нисък дял на неуспешно положилите изпита - 2,9%, при 2,2% за София и София (столица). В сферата на основното и на средното образование проблем остава по-високият от средния за страната дял на отпадналите от образование, както и делът на второгодниците. Ловеч, Ямбол и Търговище са единствените области в страната, в които от 2009 г. насам не са затваряни училища. Продължаващият спад на броя на учениците в областта може да доведе до такива случаи през следващите години.

Основните предизвикателства пред образователната система в областта са в сферата на висшето образование. През 2012 г. относителният дял на населението с висше образование на възраст от 25 до 64 години пада рязко до 16,4%, което изглежда трудно обяснимо на фона на стабилните нива от 19-21% през периода 2004-2011 година.

Здравеопазване

Основната причина за добрата оценка на област Ловеч в сферата на здравеопазването е постигнатият през последните години добър баланс между тенденциите на намаляващо население, оптимизацията на легловата база и кадровата обезпеченост на здравната система.

Съотношението между броя на общопрактикуващите лекари и броя на местното население е по-благоприятно от средното за страната. Спрямо местното население в областта има най-висока обезпеченост с лекари от специалност „Вътрешни болести“.

В областта функционират седем болнични заведения, от които четири са многопрофилни болници. Легловата база в тях постепенно се свива, но в съответствие с броя на местното население, като по този начин се осигурява близка до средната осигуреност от 4,1 легла на всеки 1000 души при 4,4 за страната.

През 2012 г. здравноосигурени са около 89% от жителите на областта. През 2012 г. коефициентът на детска смъртност е малко над 10‰ при средни нива за страната от 7,8‰.

Околна среда

Гражданите на областта оценяват като добро качеството на околната среда - 3,9/5,0 при средно 3,2/5,0 за страната. Това е най-високата оценка в цялата страна. Около 63% от населението на областта живее в селища с достъп до обществената канализация, а 40,9% от тях са обслужвани от пречиствателни станции за отпадни води.

През 2011 г. в Ловеч е регистриран най-високият обем след област Перник на събрани битови отпадъци на човек от обслужваното население - 781 kg/човек/година. През същата година в областта е открито депо за твърди битови отпадъци, което обслужва общините Ловеч, Летница и Узърчин. Нивото на емисиите на въглероден диоксид в атмосферата остава чувствително под средното за страната. Въпреки това спрямо големината на територията седемнадесет области отчитат по-ниско ниво на замърсяване от това в област Ловеч. Причината за завишаването на средните за страната стойности са наблюдаваните емисии в индустриални центрове като Стара Загора, Варна и София (столица).

Социална среда

Характеристиките на социалната среда в област Ловеч ѝ отреждат среден за страната резултат, сходен с този на съседните области Плевен и Враца. Все пак стандартът на живот в последните години е по-добър вследствие на по-високата икономическа активност на населението. Това наред с по-високия брой на населението спомага и за по-интензивното развитие на някои аспекти на социалната среда като културния живот. В същото време престъпността в област Ловеч е ниска и продължава да намалява през 2011 и 2012 г., когато се наблюдава рязък спад на регистрираните престъпления против собствеността и против личността.

Въпреки че и в трите области 10-12% от населението са част от домакинства с нисък интензитет на икономическа дейност, близо три четвърти от хората в Ловеч (72,2%) живеят с материални лишения при нива, далеч по-ниски за други области от Северозападния район - 37,0% за Враца и 43,5% за Плевен. Основната причина са ниските доходи и ниската заетост в областта.

От 2010 г. насам се забелязва повишаващ се интерес към местните театри, макар броят на регистрираните посещения да остава нисък - 20 537 през 2012 г. В областта няма кино.

Ключови показатели за област Ловеч

Показател/година	2008	2009	2010	2011	2012
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	6 203	5 784	5 623	n.a.	n.a.
Коефициент на заетост на населението над 15 години (%)	48,1	47,8	43,8	40,7	38,3
Коефициент на безработица на населението над 15 години (%)	3,9	3,0	8,0	12,2	13,4
Дял на бедните спрямо линията на бедността за областта (%)	24,7	23,9	18,0	n.a.	n.a.
Коефициент на възрастова зависимост (65+ към 15-64 г.), (%)	32,7	33,3	34,1	37,8	39,0
Коефициент на естествен прираст (‰)	-8,3	-7,9	-9,4	-9,7	-10,2
Коефициент на механичен прираст (‰)	-4,7	-7,4	-12,2	-4,1	-3,5
Дял на населението с висше образование, 15-64 г. (%)	18,7	19,6	21,6	21,6	16,4
Процент оценки на матурите по БЕЛ под среден 3,00	2,3	4,9	5,3	2,9	3,6
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,4	4,3	4,3	4,5	4,3
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	n.a.	n.a.	36,1	40,1	43,0
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	22,1	21,8	25,2	30,3	33,7
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с ПСОВ (%)	14,4	14,5	40,2	40,9	n.a.
Дял на здравноосигурените лица (%)	86,0	87,7	86,2	89,5	88,9
Коефициент на детска смъртност (‰)	7,2	12,7	7,1	10,7	10,9
Брой регистрирани престъпления на 1000 души	12,7	12,7	14,5	13,2	10,9